

НОВИТЕ МЕДИИ В ОБУЧЕНИЕТО ПО ИКОНОМИЧЕСКИ НЕМСКИ ЕЗИК

Ст.преп. Виктор Монеv

Катедра “Чуждоезиково обучение”

СА "Д. А. Ценоv" - Свищов

ABSTRACT: The students at D.A.Tsenov Academy of Economics study German during the first four semesters of their training. The course is designed to teach the future economist how to use documents and original texts and how to communicate effectively in the field of business. The article investigates the use of new computer technologies and multimedia software products and their role for increasing the motivation of the students to study German for specific purposes.

Key words: Multimedia, FLT, Business German, German for specific purposes, Economics, motivation of students

Специализиран чужд език се изучава от студентите в Стопанска Академия “Д.А.Ценоv” през първите четири семестъра. Целта на този курс на обучение е да подготви бъдещите икономисти за разбиране и използване на документи и текстове на съответния чужд език, който те са изучавали в училище, и за комуникация в сферата на икономиката. Настоящата статия разглежда по-подробно ситуацията на обучението по икономически немски език, съществуващите проблеми и възможностите за тяхното решаване.

1. Характеристика на икономическия немски език

Във всеки език по професионален признак се обособяват специализирани области: език на икономиката, на правото, на инженерните науки и др. Специализираният език функционира на основата на общо езиковата употреба и същевременно се характеризира с редица особености като специфична терминология, типични видове текстове, разпространени граматически структури, фразеологични съчетания. В литературата като определение за специализиран език се посочва: “... средство за оптимално разбирателство в дадена специализирана област между специалисти, характеризираща се със специфично речниково богатство и специални норми за подбор и употреба на общо езикови лексикални и граматически средства; той не съществува като самостоятелна форма на проявление на

езика, а се актуализира в специализирани текстове”.¹ Определението подчертава комуникативното значение на специализирания език и писмените и устните текстове за дадена професионална област. Непознаването на този език се явява бариера за навлизането в нея от страна на неспециалисти.

При спазване на комуникационния принцип се разграничават следните класове текстове:

- информационни текстове: доклад, новини, информационни бележки, брошури
- апелативни текстове: закон, коментар, рекламно съобщение и др.
- облигационни текстове: договор, гаранционна карта и др.
- контактни текстове: благодарствено и поздравително писмо
- декларационни текстове: грамота, завещание и др.

Разбирането на тези класове текстове от чужденци изисква от една страна владение на общата употреба на чуждия език, а от друга страна – познаване на специализирани термини (напр. *Kosten, Schulden, abbuchen* – *разходи, задължения, отнасям по сметка*). Като характерна особеност на икономическия немски език може да посочим широкото разпространение на номинални и пасивни конструкции, използването на разширени атрибути и присъщата му емоционална неутралност.

2. Анализ на силните и слабите страни в обучението по икономически немски език

Силни страни:

- интерес на студентите към езика
- традиции на обучението по немски език в С.А. “Д.А.Ценоv”
- постоянни контакти между България и немско говорящите страни

Възможности:

- обучение по специализиран език
- обвързване с икономическата практика
- използване на модерни учебни средства и методи
- съвместни учебни проекти

¹ Fluck H., Fachsprachen, Bochum 1985

Слаби страни:

- остаряло оборудване
- използване предимно на традиционни форми на обучение
- отсъствие на система от кредити при обучението по езика

Опасности:

- отслабване на мотивацията за изучаване на чуждия език
- не балансирано представяне на учебното съдържание

Перспективите пред обучението по икономически немски език се получават от линията на взаимодействие Силни страни – Възможности: Немският език заема традиционно място в областите на застраховането и социалното дело, планирането, счетоводството, международните икономически отношения и др. Това може да се комбинира успешно с разработването на учебни и изследователски проекти, с модерни средства за обучение (Интернет, мултимедии) и с професионални контакти между икономисти. Разширеното използването на форми на проектна работа, симулации и online-проучвания определено ще допринесе за ангажираността на студентите в процеса на обучение и за повишаване на тяхната мотивация.

Проблемната зона пред обучението по специализиран чужд език резултира от една страна от недостатъчното използване на съществуващите възможности за модернизиране, а от друга страна – от бюджетните ограничения пред образованието. Като елементарен пример за прилагането на традиционни форми на обучение може да се посочи фронталното разположение на банките в залите за семинарни упражнения, което индиректно насочва към преобладаващия фронтален подход в обучението. Липсата на средства ограничава достъпа на студентите до периодика по специалността на съответния чужд език и с това ги отдалечава от вникването в актуалната икономическа проблематика. Като цяло тези фактори може да намалят мотивацията на студентите да изучават чужд език.

3. Проучване на мотивацията на студенти по икономика за изучаване на икономически немски език

През декември 2001 г. сред студенти от 1-ви курс на “Д.А.Ценоv” беше проведена експресно проучване със задача установяване на очакванията на студентите към чуждо езиковото обучение по немски език. Работната хипотеза на проучването беше, че студентите проявяват интерес да изучават чуждия език и че те желаят да свържат изучаването на специализирания език с възможности за неговото използване. В частност бяха задени въпросите: “От какво конкретно се интересувате в обучението по немски език (самия език, оригинални документи, култура в широк смисъл, други)” и “Кои елементи от обучението са според Вас достатъчно представени (странознание, граматика, разговорен немски, превод, други)”. Резултатите от анкетата са обобщени в Таблица 1.

Таблица 1. Резултати от анкетното проучване

<i>Въпрос 1: “Интересувате се от ...?”</i>	<i>Процент</i>
• самия немски език	46
• немската култура	13
• оригинални документи	33
• други	8
<i>Въпрос 2: “Кои елементи от обучението според Вас са достатъчно представени?”²</i>	
➤ странознание	22
➤ граматика	44
➤ слушане/гледане с разбиране	65
➤ разговорен немски	44
➤ превод	21
➤ други	10

Отговорите на първия въпрос потвърждават работната хипотеза, че студентите се интересуват от немски език. Те свързват обучението си с езика

² При втория въпрос бяха възможни множествени отговори, поради което сумата от процентите е по-голяма от 100.

с практически аспекти като запознаване с оригинални документи и образци. По-слаб е интересът към немската култура (в широк смисъл на това понятие), което е обяснимо предвид специализирания характер на обучението.

Отговорите на втория въпрос насочват към мнението на студентите, че при обучението си по езика те получават достатъчно знания по граматика и разговорен немски. Потвърждава се посочваното в специализираната литература, че граматиката и преводът не трябва да бъдат самоцелни³. По наше мнение граматическата прогресия и материалите за превод трябва да се вписват в схемата на оригиналните икономически текстове. Като положителен резултат може да се оцени фактът, че студентите преценяват слушането и гледането на оригинални и учебни материали като напълно достатъчни. Прави впечатление, че студентите оценяват като недостатъчни други форми на обучение. Индиректна препратка към интереса на студентите към компютърните технологии и тяхното използване в преподаването по чужд език дават резултатите от анкета, проведена със студенти в IV семестър от следването им през 1998 г. Според анкетата над 60 % от запитаните желаят да работят интензивно с компютър в часовете по чужд език. Едно съпоставително изследване със сегашни студенти в IV семестър би допринесло за проследяване на развитието в интересите на студентите.

4. Новите медии в чуждо езиковото обучение

Резултатите от проучването на мотивацията сочат значението на новите медии в чуждо езиковото обучение. Студентите приемат и очакват широко прилагане на компютърните технологии в обучението по чужд език. Тук може да се посочи използването на Интернет, на компютърно базирани обучаващи програми и на мултимедийни средства.

Интернет е важно средство за събиране на информация, за тестване по общо езикови и специализирани теми и за мрежови симулации. До момента на провеждането на анкетата се използваха външни източници на материали на немски език. В началото на летния семестър започна пробна работа

³ Rösler D., Deutsch als Fremdsprache, Stuttgart, 1994, с. 100

специализирана страница към сървъра на Стопанска Академия “Д.А.Ценоv” с текстове, упражнения и информации на немски език: <http://www.univishtov.bg/deutsch> Страницата е насочена пряко към потребностите на студентите в Стопанската академия и им предлага следните възможности:

- оригинални икономически текстове
- лексико-граматически упражнения за самоконтрол
- групова работа по темите: “Търговска кореспонденция”, “Кандидатстване за работа” и “Конферентен превод”

Страницата подпомага обучението чрез използването на електронна поща и възможността за симулиране на реален обмен на информация на немски език.

Друг основен момент е възможността за използване на мултимедийни средства за обучение. В литературата се разглеждат традиционно следните дейности: слушане, четене, говорене и писане. На това подразделяне отговаря структурата на международно признатите изпити за определяне на нивото на владеене на чужд език.⁴ Използването на видеоматериали, а в най-ново време и на мултимедийни презентации по наше мнение развива не само уменията за слушане с разбиране. Тук би било уместно въвеждането на понятието “Гледане”. Дейността на гледане най-често съдържа елемент на слушане, но регистрира по-голям обем, включително и невербална информация.

Като трети важен елемент може да се посочи използването на компютърни симулации. През учебната 2000/2001 г. бяха тествани компютърни програми на немски език, симулиращи извършването на борсови сделки и попълването на разплащателен документ. Предвид специализирания характер на операциите тестовете бяха направени със студенти от втори курс, разполагащи с познания в тези области. Резултатите показаха, че мнозинството от студентите разбираха без проблем термините и участваха с професионален интерес в изпълнението на заданието.

⁴ напр. Zentrale Mittelstufen Prüfung на Гьоте Институт

Заклучение

Използването на новите медии с техните възможности за визуализация, интерактивност и обратна връзка с голяма сигурност дава възможност за по-голямо ангажиране на студентите в учебния процес. Работата с Интернет и мултимедии обвързва обучението по специализирания чужд език пряко с актуалните проблеми на чуждата икономическа среда и повишава мотивацията на студентите за прилагане на знанията и уменията по езика в тяхната професионална дейност.